

Els ingressos tributaris a Espanya el 2021: una recuperació molt vigorosa

El comportament dels ingressos tributaris el 2021, segons l'avanç del tancament tributari publicat pel Ministeri d'Hisenda, ha sorprès pel seu intens dinamisme, que ha superat les expectatives contingudes als Pressupostos Generals de l'Estat del 2021 (PGE 2021), malgrat que el creixement del PIB durant l'any va ser inferior al previst pel Govern.

El dinamisme de la recaptació ha estat força generalitzat

En particular, la recaptació va créixer el 15,1% interanual el 2021 i el 5% en relació amb el 2019. Serveixi de referència que la mitjana de les variacions interanuals el 2000-2019 va ser del 4,8%. Parlem de 1.275 milions d'euros per damunt del que s'havia projectat als PGE 2021. Aquestes dades apunten al fet que el dèficit públic del 2021 –que coneixerem al final de març– podria ser inferior al 8,4% del PIB previst pel Govern.

Què ens indiquen les dades desglossades per impostos? La gran sorpresa s'ha produït en la recaptació de l'impost de societats, ja que s'ha situat 4.900 milions per damunt del que s'havia projectat als PGE 2021. En particular, la seva recaptació ha augmentat en 10.770 milions d'euros en relació amb el 2020 (el +67,9%) i en 2.900 milions en relació amb el 2019 (el +12,2%). Aquest rebot tan elevat s'explica per l'augment dels beneficis empresarials en comparació amb un 2020 en què es van realitzar elevades provisions a causa de la pandèmia, però també per les menors devolucions.¹ Les exempcions i les moratòries implementades el 2020 per la pandèmia també ajuden a explicar el rebot considerable de la recaptació de l'impost de societats el 2021. En particular, els grups empresarials consolidats van tenir beneficis fins al setembre del 2021² que gairebé van duplicar els del 2020 i es van apropar als del 2019. Per la seva banda, a les grans empreses no pertanyents a grups consolidats, els beneficis van créixer fins al setembre al voltant del 30% interanual, la qual cosa significa que es van situar lleugerament per damunt dels del 2019. Finalment, a les pimes que declaren d'acord amb els resultats de l'any, els beneficis van augmentar més del 30% i es van situar ja més del 4% per damunt dels registres del 2019.

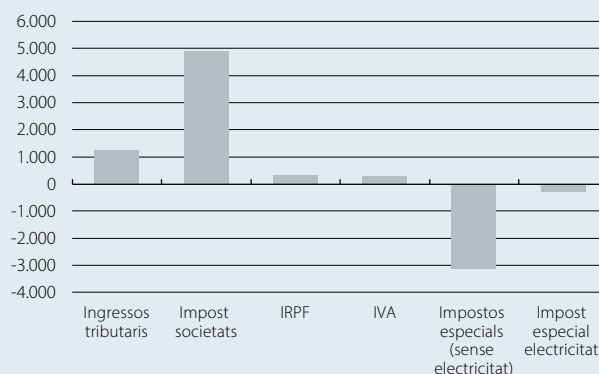
1. La raó és l'elevat import que van tenir aquestes devolucions el 2020 a conseqüència de l'alta xifra de sol·licituds que va haver-hi en la campanya del 2018 (presentades el 2019 i pagades, en la seva major part, el 2020).

2. Sense comptar les operacions extraordinàries.

3. El 2020, l'impacte de la pandèmia va ser especialment nociu en sectors amb nivells salarials i amb tipus efectius inferiors a la mitjana, la qual cosa va moderar l'impacte de la crisi sobre l'evolució de la recaptació de l'IRPF.

Espanya: diferència entre la recaptació realitzada i la projectada el 2021

(Milions d'euros)

Nota: Projeccions dels PGE 2021.

Font: CaixaBank Research, a partir de dades del Ministeri d'Hisenda.

En el cas de l'IRPF, la recaptació va augmentar en 6.570 milions en relació amb el 2020 i en 7.650 milions en relació amb el 2019,³ una millora de 350 milions en relació amb les projeccions pressupostàries. L'evolució positiva de l'ocupació el 2021 explica, en bona part, aquesta dada –no en va, les retencions del treball van augmentar el 6,1% en relació amb el 2020, enfront d'un creixement de les remuneracions dels assalariats del 5,6% el 2021.

Per la seva banda, l'IVA va augmentar la recaptació en 9.156 milions en relació amb el 2020 i en 955 milions en relació amb el 2019, una recaptació lleugerament superior a la projectada (+270 milions d'euros). Així, va créixer l'1,3% en relació amb el 2019, una xifra que contrasta amb la caiguda del consum nominal (el -6,3%). Aquesta diferència es podria explicar, en part, per un possible aflorament de l'economia submergida. Altres factors que han contribuït a la bona marxa de l'IVA han estat el dinamisme de les compravendes d'obra nova i l'augment del preu de l'habitatge el 2021.

En canvi, els impostos especials van recular en relació amb el 2019, en especial l'impost d'hidrocarburs (el -6,3%) i el de l'electricitat (el -21,1%). La reculada d'aquest últim s'explica per una reducció de l'impost de l'electricitat del 5,11% al 0,5% des del setembre. Malgrat aquesta reducció tan gran, l'augment dels preus de l'electricitat ha fet que la recaptació d'aquest impost hagi estat tan sols 290 milions inferior a la del 2019.

Així, els impostos vinculats a les rendes (sobretot, societats i, en menor mesura, IRPF) són els grans artífexs que, per primera vegada des del 2010, els ingressos tributaris hagin superat les previsions.

Un creixement de la recaptació superior al del PIB

Atès el que s'ha dit fins aquí, ningú dubta del vigor de la recuperació dels ingressos tributaris el 2021. Aquesta conclusió guanya encara més rellevància quan comparem el creixement interanual dels ingressos del 2021 (el 15,1%) amb el del PIB nominal (el 7,2%). És a dir, els ingressos fiscals van créixer el doble que el PIB (la relació històrica entre el creixement del PIB i la recaptació és d'1 a 1,2).

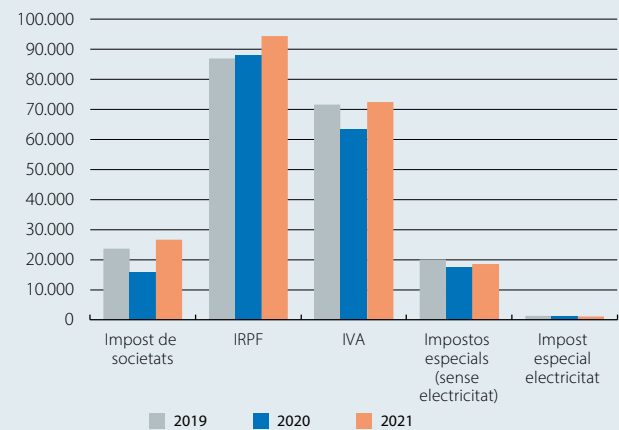
Aquest comportament és coherent amb un estudi realitzat per economistes del BCE,⁴ que estimaven que Espanya és l'economia de la zona de l'euro en què els ingressos públics reaccionen en períodes expansius i passen d'una relació històrica de la ràtio entre el creixement dels ingressos i del PIB d'1,06 a una d'1,8.

En definitiva, la recaptació tributària s'ha recuperat amb molt vigor el 2021. Els principals artífexs han estat l'IRPF i l'IVA, arran de la reactivació econòmica, i l'impost de societats, que ha crescut molt per damunt de les expectatives, a causa del rebot dels beneficis empresarials després de les elevades dotacions i provisions realitzades el 2020 per les empreses i de les menors devolucions.

Javier Garcia-Arenas

Espanya: recaptació tributària

(Milions d'euros)

Font: CaixaBank Research, a partir de dades del Ministeri d'Hisenda.

4. Vegeu Koester, G. i Priesmeier, C. (2017), «Revenue elasticities in euro area countries», BCE Working Paper Series.